

ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม การทดสอบการยอมรับผู้บริโภคต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สครับจากกากชาเขียว

Adding Value to Green Tea Residue Products

ธนพร แก้ววิเชียร^{1*}, อารอฟะฮ์ คงเลิศผล¹, และ ชลธิชา สมหวัง¹ และ ชุตินา หวังเบญมัท²

Thanaporn kaewwichian^{1*}, Arofah Khonglertpol¹, Cholticha Somwang¹, and Chutima Wangbenmad²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี, คณะบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Bachelor Student, Hatyai Business School, Management Program, Hatyai University

² อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ, หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Lecturer Dr., Hatyai Business School, MBA Program, Hatyai University

*Corresponding author, E-mail: Thanaporn.kae002@hu.ac.th

บทคัดย่อ

งานนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการผลิตภัณฑ์สบู่ออกแบบจากกากชาเขียว 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์และทดสอบผู้บริโภคต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาวิธีการศึกษาแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสบู่จากกากชาเขียวสครับ 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ และทดสอบการยอมรับจากผู้บริโภค 3) การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า และ 4) สำรวจความพึงพอใจต่อการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจต่อสบู่จากกากชาเขียวสครับ และมีความต้องการผลิตภัณฑ์จากกากชาเขียวสครับผิวผสมว่านหางจระเข้เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับผิว ผลการทดสอบการยอมรับของผู้บริโภค มีค่าระดับความชอบเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การออกแบบตราสินค้า ชื่อ แปรนด์ Catechin Art Work font Bahnschrift Condensed ตราสัญลักษณ์ใช้รูปวาดลายเส้นรูปผู้หญิงยิ้ม แสดงถึงความเรียบง่าย มีสุขภาพดี วัสดุที่พัฒนาบรรจุภัณฑ์เป็นกระดาษบรรจุภัณฑ์ที่เบา มีความง่ายต่อการขนส่งและการจัดเก็บ ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบรรจุภัณฑ์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเพิ่มมูลค่า, กากชาเขียวเหลือทิ้ง

Abstract

The objectives of this project are 1) to analyze the demand for green tea scrub soap products. 2) to develop products and design packaging and test consumers' acceptance of the developed products and packaging. The process divided into four steps: a) survey consumer demand for green tea scrub soap. b) develop and test the product, and assess consumer acceptance. c) design packaging and brand identity, and 4) survey satisfaction with packaging design. The study found that the sample group is interested in green tea scrub soap and desires a product for combination skin with added moisturizing

properties from aloe vera extract. Consumer acceptance testing resulted in high levels of satisfaction. The brand name "Catechin" Art work uses the Bahnschrift Condensed font, and the brand symbol features a simple line drawing of a smiling woman, representing simplicity and good health. The packaging material is paper, chosen for its lightweight and easy transport and storage. The consumer satisfaction survey results with the packaging design are high.

Keywords: Adding Value, Green Tea Residue

บทนำ

กากชาเป็นขยะอินทรีย์ที่เกิดขึ้นจากการชงชา ปริมาณกากชาที่ทิ้งในแต่ละวันมีจำนวนมาก กากชาเหล่านี้สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม การจัดการกากชาอย่างเหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการลดปัญหาที่เกิดจากการสะสมขยะซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม กากชาเขียวก็เป็นหนึ่งในขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายยาก ก่อให้เกิดปัญหาขยะล้นหลาม กากชาเขียวที่ถูกนำไปฝังกลบจะปล่อยก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่ส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน การเผากากชาเขียวจะสร้างมลพิษทางอากาศ การลดปริมาณขยะจากกากชาเขียวเป็นสิ่งสำคัญช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งผลดีต่อสุขภาพ บรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กากชาเขียวก็เป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดขยะ ในวงการผู้ผลิตชาเขียวในรูปแบบ Commercial ซึ่งทิ้งกากชาเขียวเป็นจำนวนหลายล้านตันต่อปี ปัจจุบันมีการแก้ปัญหาลอกร้อนจากกากชาเขียวด้วยการนำกากชาเขียวมาแปรรูปเป็นสินค้าต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น สบู่ ที่กำจัดกลิ่น อุปกรณ์ซ่อมแซมงานไม้ น้ำยาย้อมผ้า ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สกินแคร์ เช่น มาส์กหน้า โลชั่น หรือครีมบำรุงผิว พลังงานเชื้อเพลิงกากชาเขียวสามารถนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในกระบวนการผลิตพลังงานไฟฟ้าหรือพลังงานไฟฟ้าจากฟิโถน ซึ่งช่วยลดการใช้พลังงานจากแหล่งพลังงานที่มีอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ผู้จัดทำโครงการได้เห็นประโยชน์จากกากชาเขียวที่ใช้งานแล้วสามารถนำมาพัฒนาเป็นสครับจากกากชาเขียว เพราะผลิตภัณฑ์บำรุงผิวประเภทสครับได้รับความนิยมอย่างมาก คุณสมบัติที่เด่นของสครับเป็นการขจัดเซลล์ผิวที่ตายแล้วรวมถึงสิ่งสกปรกที่ฝังลึกใต้เซลล์ผิวหนึ่งให้หมดไป การขัดผิวยังช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของเลือด อีกทั้งสรรพคุณของชาเขียวมีสารต้านอนุมูลอิสระสูง ช่วยให้ผิวชุ่มชื้น ลดรอยแผลเป็นและรอยแตกกลาย ปรับสีผิวให้สม่ำเสมอ และปกป้องผิวจากแสงแดด สบู่สครับชาเขียวใช้วัตถุดิบธรรมชาติ ปลอดภัยต่อผิว เหมาะสำหรับผู้ที่ผิวแพ้ง่าย การนำกากชาเขียวที่เหลือทิ้งจำนวนมากนี้มาเป็นส่วนผสมของสบู่ยังช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นการนำทรัพยากรนี้กลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้ง อย่างไรก็ตามในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องสำรวจความคิดเห็น (Validate Idea) เหล่านี้กับผู้บริโภคโดยศึกษาความต้องการผลิตภัณฑ์แปรรูปจาก Waste กากชาเขียวในรูปแบบสบู่ Scrub รวมทั้งการศึกษาคะแนนการยอมรับ (Customer Acceptance) ทั้ง สี กลิ่น การล้างออก และความสะอาด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการผลิตภัณฑ์สบู่สครับกากชาเขียว
- 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์และทดสอบผู้บริโภคต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนา

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากของเหลือทิ้ง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากของเหลือทิ้งเป็นแนวคิดที่สำคัญในการลดการใช้ทรัพยากรและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่

การใช้ใหม่หรือการรีไซเคิล เป็นการนำของเหลือทิ้งมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลให้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำของเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมอาหารมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหรือการนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาทำเป็นวัสดุสำหรับการผลิตอื่น ๆ

การสร้างการเพิ่มมูลค่า เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยใช้ของเหลือทิ้งเป็นวัตถุดิบ สามารถสร้างมูลค่าที่มากขึ้นโดยการเพิ่มคุณค่าให้กับวัตถุดิบที่มีอยู่แล้ว

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการสร้างความตระหนักให้กับผู้บริโภคเกี่ยวกับการใช้ของเหลือทิ้งและการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าจากของเหลือทิ้ง เช่น การสร้างแพลตฟอร์มการแลกเปลี่ยนของเหลือทิ้งหรือการใช้เทคโนโลยีการติดตามต้นทางของวัตถุดิบ เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงแหล่งที่มาของสินค้าและกระบวนการผลิต

สำหรับในโครงการนี้เป็นการเพิ่มมูลค่ากากชาเขียวเหลือทิ้ง โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์สครับจากกากชาเขียว การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากของเหลือทิ้งไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรแต่ยังสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

กากชาเขียวเป็นผลต้นทางอาหารที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตชาเขียว คาเทชิน (Catechin) เป็นกลุ่มของสารสารสกัดที่พบอยู่ในชาเขียวและกากชาเขียว ซึ่งมีคุณสมบัติทางสุขภาพที่ดีต่อร่างกาย คาเทชินมีหลายประเภทและมีบทบาททางสุขภาพหลายประการ เช่น Epigallocatechin Gallate (EGCG) เป็นคาเทชินที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันความเสียหายจากอนุมูลอิสระ และมีส่วนสำคัญในการช่วยปกป้องเนื้อเยื่อต่าง ๆ ในร่างกายจากอันตรายของอนุมูลอิสระที่สามารถทำให้เกิดความเสียหายกับเซลล์ได้ (Lee, Jang, Kim, Kim, & Seong, 2018)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุชนตร ตาเียะ และ วิภาดา มุรินทร์นพมาศ (2562) ศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ขนมผู้รักกลุ่มอาชีพโรตีสีกรอบ ตำบลลำพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยศึกษาความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ดังนี้ (1) ตราสินค้า “ชาววังพญา” มีความโดดเด่น จดจำง่าย (2) บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามทันสมัย (3) บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบถ้วน ชัดเจน (4) บรรจุภัณฑ์สามารถบ่งบอกคุณลักษณะที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ได้ และ (5) ความพึงพอใจรวมต่อผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อคำถามดังกล่าวมาปรับใช้ในงานครั้งนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์สครับ จากกากชาเขียว และทดสอบการยอมรับจากผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า จำนวน 10 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

วิเคราะห์ความต้องการสบู่อะโรมาติกชาเขียว

ขั้นตอนที่ 2

พัฒนาสบู่อะโรมาติกชาเขียว และ ทดสอบการยอมรับจากผู้บริโภค

ขั้นตอนที่ 3

ออกแบบบรรจุภัณฑ์ และ ตราสินค้า และ สำรวจความพึงพอใจ
ต่อการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์

ผลการวิจัย

1) วิเคราะห์ความต้องการสบู่อะโรมาติกชาเขียว ทำการสำรวจเบื้องต้น (Exploratory Study) จำนวน 30 ราย สัมภาษณ์ตัวต่อตัว พบว่า โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจซื้อสบู่อะโรมาติกชาเขียว คิดเป็น 90% และจากข้อคำถาม ท่านมีความสนใจให้มีสมุนไพรใดอีกบ้างใน สบู่ Scrub ชาเขียว ผลการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจต่อสมุนไพรว่านหางจระเข้ เพราะว่านหางจระเข้มีสารต้านอนุมูลอิสระช่วยบำรุงผิวให้เนียนนุ่ม ชุ่มชื้น

2) วิจัยและพัฒนาสูตรสบู่อะโรมาติกชาเขียว

จากผลการสำรวจเบื้องต้น นักศึกษาได้มีการพัฒนาสบู่อะโรมาติกชาเขียวผสมว่านหางจระเข้ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 วัสดุในการทำ สบู่อะโรมาติกชาเขียว

- 1) กลีเซอรินว่านหางจระเข้ (หัวเชื้อสบู่) 1000 กรัม
- 2) ชาเขียว 40 กรัม
- 3) น้ำชาเขียว 40 มิลลิกรัม
- 4) น้ำมันหอมระเหยกลิ่นน้ำนมข้าว 15 มิลลิกรัม

ภาพที่ 1 กลีเซอริน

2.2 อุปกรณ์ที่ใช้

- 1) หม้อต้มจำนวน 2 ใบ
- 2) แม่พิมพ์สบู่
- 3) ไม้คน (ทัพพี)

ภาพที่ 2 สบู่อะโรมาติกชาเขียว

2.3 ขั้นตอนการทำ สบู่สครับชาเขียว

- 1) ตั้งกระทะบนไฟอ่อนและใส่น้ำลงไปในกระทะ ตั้งหม้อลงบนน้ำในกระทะ
- 2) ใส่กลีเซอรีนลงในหม้อให้ละลายเรื่อย ๆ จนละลายทั้งหมด
- 3) ใส่น้ำชาเขียวและกากชาเขียวลงไปในหม้อ ใช้ไม้คนให้เข้ากันกับกลีเซอรีน
- 4) ผสมน้ำมันหอมระเหยกลิ่นน้ำนมข้าว
- 5) ตักใส่แม่พิมพ์ รอให้สบู่แข็งตัว ประมาณ 1 ชั่วโมง
- 6) นำออกจากแม่พิมพ์

ภาพที่ 3 ทดสอบการยอมรับจากผู้บริโภค

3) ทดสอบการยอมรับจากผู้บริโภคที่มีต่อสบู่กากชาเขียวสครับ

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบการยอมรับสบู่กากชาเขียวสครับ

คุณลักษณะ	คะแนนเฉลี่ยการยอมรับ
1) สี	8.60
2) กลิ่น	8.60
3) การล้างออก	8.10
4) ความสะอาด	8.40
5) ความชอบโดยรวม	8.50

คะแนนการยอมรับ สี กลิ่น การล้างออก ความสะอาด อยู่ในระดับชอบมาก เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างสนใจซื้อผลิตภัณฑ์สบู่กากชาเขียวสครับ คือ รู้สึกผ่อนคลายสบายผิว คิดเป็น 40% รองลงมา ผิวชุ่มชื้นไม่แห้งตึง คิดเป็น 30% ลดความเสื่อมโทรมของผิวที่ถูกทำลายจากแสงแดด คิดเป็น 20% ลดการอักเสบของผิวหนัง คิดเป็น 10% และให้ความคิดเห็นว่า มีความตั้งใจซื้อสบู่สครับจากกากชาเขียว 100 %

4) การออกแบบบรรจุภัณฑ์และกราฟฟิกบนบรรจุภัณฑ์

ชื่อแบรนด์ Catechin มีส่วนผสมหลักเป็นกากชาเขียวที่มีปริมาณสารสกัดคาเทชิน การใช้ชื่อ “Catechin” ในชื่อสินค้าที่ชัดเจน เป็นที่น่าสนใจต่อผู้บริโภคที่รู้จักคุณสมบัติทางสุขภาพของคาเทชิน ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นอย่างมากในวงการสุขภาพและความงาม สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการตลาด แสดงถึงสินค้าที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริโภคมีความคุ้นเคย และมีความไว้วางใจต่อคุณค่าของสินค้า ในส่วนของตราสัญลักษณ์ “รูปผู้หญิง” มีความหมายที่บ่งบอกถึง ความสวยงามสดชื่น มีออร่า สำหรับสัญลักษณ์ของสีโลโก้ “ใช้สีเขียว” เป็นสีหลัก ให้ความหมายว่า ความเป็นธรรมชาติ ปลอดภัย ความรู้สึกสบาย สดชื่นตลอดเวลา ลักษณะตัวอักษรที่ใช้ในแบรนด์ อักษร Bahnschrift Condensed

สำหรับการใช้บรรจุภัณฑ์กระดาษ แสดงถึง บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถย่อยสลายได้ในธรรมชาติ รวมทั้งบรรจุภัณฑ์มีน้ำหนักเบา และมีความง่ายต่อการขนส่งและการจัดเก็บ

ภาพที่ 3 ทดสอบการยอมรับจากผู้บริโภค

5) ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจองค์ประกอบบรรจุภัณฑ์

องค์ประกอบบรรจุภัณฑ์	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	การแปลผล
1. ด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์		
1.1 สื่อจุดเด่นเอกลักษณ์สินค้า	4.10	มาก
1.2 การออกแบบโลโก้ ตราสินค้า	4.20	มาก
1.3 รูปแบบตัวอักษร	4.10	มาก
1.4 รูปภาพลวดลาย สี สัน ที่ ตกแต่ง	4.10	มาก
2. ด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์		
2.1 รูปร่าง รูปทรง	4.50	มากที่สุด
2.2 วัสดุที่ใช้	4.40	มากที่สุด
2.3 ขนาด	4.60	มากที่สุด
2.4 ข้อมูลแสดงรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์	4.20	มาก
3. ด้านความเหมาะสมใน การบรรจุ การขนส่ง		
3.1 ความสะดวกในการพกพา จัดเก็บและวางจำหน่าย	4.60	มากที่สุด
3.2 ความสะดวกในการขนส่ง	4.40	มากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

ในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ทั่วโลกให้ความสนใจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ หรือ Waste เป็นแนวทางหนึ่งในการลดปริมาณขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน “การพัฒนาสูตรสครับจากกากชาเขียว”

ผลการวิจัย 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความสนใจซื้อสบู่สครับชาเขียว คิดเป็น 90 % เนื่องจากกระแสดูความงาม ผู้บริโภคมีความสนใจในการดูแลผิวมากขึ้น ผิวที่ดีเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงดูสวย ดังนั้นจึงมีคนมากมายให้ความสำคัญกับการบำรุงผิว (ลลิตา เกษมวงศ์, 2563) และในการพัฒนาสบู่กากชาเขียวสครับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม คือ ต้องการให้มีส่วนผสมของว่านหางจระเข้เพิ่มเติม ซึ่งเป็นไอเดียที่น่าสนใจ เนื่องจากทั้งกากชาเขียวและว่านหางจระเข้ มีคุณสมบัติในการบำรุงความชุ่มชื้น ลดการอักเสบของผิว ลดริ้วรอย ซึ่งเป็นปัญหาที่พบได้ในผิวที่เสื่อมสภาพ มีสารต้านอนุมูลอิสระที่ช่วยปกป้องผิวจากอันตรายของอนุมูลอิสระและการเสื่อมสภาพของผิว (Saleem, Naeem,

Murad, Maqsood, & Tasleem, 2022) 2) การทดสอบผลิตภัณฑ์สครับผิวกาย ด้าน สี กลิ่น การล้างออก ความสะอาด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความชอบอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ และกราฟฟิคองค์ประกอบบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ด้านการออกแบบกราฟฟิคบนบรรจุภัณฑ์ ด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ด้านความเหมาะสมในการบรรจุ การขนส่ง พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตราสินค้า Catechin font Bahnschrift Condensed Art work ใช้โทนสีเขียวเป็นสีหลัก ให้ความหมายว่า ความเป็นธรรมชาติ ปลอดภัย ความรู้สึกสบาย สดชื่น สีเขียวนิยมใช้เป็นสีสำหรับสินค้าปลอดสารเคมี หรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (จิตติยา ตันเจริญ, 2561)

การใช้โทนสีในบรรจุภัณฑ์เป็นส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศและสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภคการเลือกใช้โทนสีให้เหมาะสมกับแบรนด์และผลิตภัณฑ์มีความสำคัญอย่างมาก โทนสีในบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์สำหรับผิวกาย ควรเลือกใช้โทนสีที่อ่อนโยนและสดใส ตราสัญลักษณ์ใช้รูปวาดลายเส้นรูปผู้หญิงในตราสินค้า เนื่องจากการตีความและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายและค่านิยมของแบรนด์ และสอดคล้องกับพฤติกรรมและความคาดหวังของผู้บริโภคในตลาด

เอกสารอ้างอิง

- จิตติยา ตันเจริญ. (2561). อิทธิพลของของสีบรรจุภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นุชนนตรี ตาเย๊ะ และ วิภาดา มุรินทร์นพมาศ. (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ขมิ้นผุกรัก กลุ่มอาชีพโรตีสายดำ ตำบลลำพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ภายใต้โครงการพัฒนาผู้ประกอบการและยกระดับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 . สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, กรุงเทพฯ.
- ลลิตา เกษมวงศ์. (2563). การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวญี่ปุ่นของผู้บริโภคเพศหญิงในกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพฯ.
- Lee, Y.H., Jang, Y., Kim, Y., Kim, J., & Seong, B.L. (2018). Evaluation of green tea extract as a safe personal hygiene against viral infections. *Journal of Biological Engineering*, 12(1), 2 -10.
- Saleem A., Naureen, I., Naeem, I., Murad, H., Maqsood, S., & Tasleem, G. (2022). Aloe Vera gel effect on skin and pharmacological properties. *Scholars International Journal of Anatomy and Physiology*, 5(1), 1 – 8.